

кооперативності у телевізійному інтерв'ю / Г. Ф. Морошкіна // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка. – 2002. – № 7. – С. 353-358. 16. *Потапенко С. І.* Конструювання реальності в сучасному англомовному медіа – дискурсі: номінативно-орієнтаційний аспект / С. І. Потапенко // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Київський університет. – 2007. – Вип. 23. – Ч. 2. – С. 284-287. 17. *Люшинська О. Х.* Аргументаційний аналіз відеореклами / О. Х. Люшинська // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Київський університет. – 2001. – Вип. 5. – С. 132-134. 18. *Соболь О. Ю.* Поліфонія заперечення як основа його аргументативної функції у французькому дискурсі преси / О. Ю. Соболь // у Зб. наук. праць Проблеми семантики слова, речення та тексту. – Київ. – 2006. – Вип. 16. – С. 169-176. 19. *Пилипчук І. О.* Вплив мас-медіа на гендерну ідентифікацію читача (на прикладі назв осіб, що зустрічаються в австрійській пресі) / І. О. Пилипчук // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Київський університет. – 2007. – Вип. 23. – Ч. 2. – С. 265-268. 20. *Коломієць Н. В.* Подання інформації на веб-сайтах служби новин CNN: структурні особливості резюме / Н. В. Коломієць // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка. – 2002. – № 7. – С. 254-262. 21. *Лукашенко Н. Г.* Комунікативно-прагматичні особливості побудови іспаномовного Інтернет-дискурсу з проблематики родинних стосунків / Н. Г. Лукашенко // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – К. : Видавничий центр КНЛУ. – 2006. – Вип. 16. – С. 130-135. 22. *Шкарабан І. В.* Прагматико-аксіологічні параметри дискурсу преси / І. В. Шкарабан // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – К. : Київський університет. – 2006. – Вип. 10. – С. 403-408. 23. *Медведовська Н. В.* Емотивно-оцінні компоненти в електронній комунікації (на матеріалі німецькомовних філологічних сайтів) / Н. В. Медведовська // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Київський університет. – 2007. – Вип. 23. – Ч. 2. – С. 167-170. 24. *Фролов М. Е.* Телевизионный дискурс информационно-аналитических программ (на материале программ криминально-правовой тематики НТВ): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.10 «журналістика» / Михаил Евгеньевич Фролов. – Тверь, 2004. – 22 с. 25. *Рублева Е. В.* Лингвопрагматические аспекты политической теледискуссии: автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. філол. наук : 10.02.01 «русский язык» / Екатерина Владимировна Рублева. – М., 2006. – 24 с. 26. *Фролова И. Е.* Конфликтное речевое взаимодействие / И. Е. Фролова // Вісник Харків. нац. ун-т. ім. В.Н. Каразіна. – 2001. – № 537. – С. 23-29. 27. *Фирстова Л. А.* Дискурсивные стратегии и тактики телепублицистического дискурса (на материале русскоязычных и англоязычных информационных программ): автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. філол. наук : 10.02.19 «теория языка» / Любовь Анатольевна Фирстова. – Саратов, 2008. – 24 с. 28. *Яшина Н. В.* Коммуникативные и интонационные особенности дискурса телеинтервью (на материале американского варианта английского языка): автореф. на соискания ученой степени канд. філол. наук : 10.02.04. «германские языки» / Наталья Владимировна Яшина. – Иваново, 2007. – 21 с. 29. *Trifone P., Palermo M.* Grammatica italiana di base Bologna: Zanichelli, 2004 – 335 p.

КУЗЬМІНА К.А.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ УМОВИ ТА ЧАСУ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛІЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

Статтю присвячено явищу синтаксичних перетворень при передачі українською мовою англійських складнопідрядних речень умови та часу, які вживаються в англійських народних казках. Дослідження показує, що зазначені англійські синтаксичні одиниці часто передаються українськими складносурядними реченнями, безполучниковими складними реченнями,

реченнями з однорідними членами, номінативними фразами або трансформуються в українські типи складнопідрядних речень умови та часу. Подібні трансформації є повністю адекватними, оскільки вони передають експресивний характер англійських складнопідрядних речень, не порушуючи стилістичні та синтаксичні норми створення української народної казки.

Ключові слова: народна казка, трансформація синтаксичної заміни, складнопідрядні речення умови та часу, складносурядні речення, безсполучникові речення, прості речення з однорідними членами, членування речення, номінативні фрази, емотивні лексичні одиниці, структурованість, експресивність, стильоутворювальні синтаксичні одиниці.

Статья посвящена явлению синтаксических преобразований при передаче на украинский язык английских сложноподчиненных предложений условия и времени, которые употребляются в английских народных сказках. Исследование показывает, что обозначенные английские синтаксические единицы часто передаются украинскими сложносочиненными предложениями, бессоюзными сложными предложениями, предложениями с однородными членами, номинативными фразами или трансформируются в украинские типы сложноподчиненных предложений условия и времени. Подобные трансформации являются полностью адекватными, так как они передают экспрессивный характер английских сложноподчиненных предложений, не нарушая стилистические и синтаксические нормы создания украинской народной сказки.

Ключевые слова: народная сказка, трансформация синтаксической замены, сложноподчиненные предложения условия и времени, сложносочиненные предложения, бессоюзные предложения, простые предложения с однородными членами, членение предложения, номинативные фразы, эмотивные лексические единицы, структурированность, экспрессивность, стилеобразующие синтаксические единицы.

The article is devoted to the phenomenon of syntactic transformations occurring in the process of rendering English complex sentences of condition and time used in English folktales into Ukrainian. The analysis shows that the above-mentioned English syntactic units are often rendered by Ukrainian compound syndetic and asyndetic sentences, sentences with homogeneous parts, nominal phrases or transformed into Ukrainian types of complex sentences of condition and time. Such transformations are fully adequate as they convey the expressive character of English complex sentences and do not violate stylistic and syntactic norms of creating the Ukrainian folktale.

Key words: folktale, transformation of syntactic substitution, complex sentences of condition and time, compound syndetic and asyndetic sentences, simple sentences with homogeneous parts, nominal phrases, sentence splitting, emotive lexical units, structuredness, expressiveness, style-forming syntactic units.

Метою статті є виявлення на матеріалі англійських народних казок та їх українських відповідників основних трансформацій, які застосовуються при перекладі складнопідрядних речень умови та часу, та визначення доцільності подібних трансформацій.

Актуальність роботи зумовлена важливістю визначення меж адекватної передачі українською мовою англійських синтаксичних одиниць при перекладі народних казок, які, відображаючи менталітет та духовні вірування того чи іншого народу, без перебільшення являють собою вічні художні твори. Крім того, з огляду на те, що синтаксис визначає будову мови і що англо-українські перекладацькі перетворення, які відбуваються на рівні синтаксичної будови, є

недостатньо вивченим явищем, виникає необхідність розширити матеріал дослідження синтаксичних трансформацій і взяти для аналізу тексти народних казок, для яких характерною є певна структурованість і формалізованість розповіді [1 – 2].

В якості **предмету дослідження** ми обрали трансформації синтаксичної заміни при передачі українською мовою англійських підрядних речень часу та умови, які є одними з основних стильоутворювальних одиниць англійської народної казки. **Матеріалом дослідження** ми обрали оригінальні англійські народні казки та їх українські переклади, а **об'єктом** – вилучені з останніх пари речень, між якими спостерігаються подібні трансформації.

Новизна такого дослідження полягає саме в обраному матеріалі, оскільки для аналізу синтаксичних трансформацій зазвичай беруться художні класичні або інформативні тексти [3 – 9].

Перекладацька практика та теоретичні дослідження показують, що в англійській та українській мовах умови використання підрядних речень не завжди співпадають. Так, дуже часто в українському перекладі англійських художніх та суспільно-політичних текстів спостерігається трансформація номіналізації підрядних речень [7 – 9]. Якщо говорити про народні казки, то тут сама структура тексту несе в собі значне естетичне та смислове навантаження, тому при перекладі казки потрібно зважати на кожен елемент, на кожен синтаксичну одиницю, включаючи підрядні речення [1 – 2].

Підрядні речення, зокрема підрядні речення умови та часу, відіграють велику роль у формуванні стилю англійської народної казки. В українських казках вони також вживаються, але часто на інших мовних ділянках. Останній факт якраз і змушує перекладача вдаватися до різного роду трансформацій синтаксичної заміни, під якою ми маємо на увазі заміну англійського підрядного речення одним із типів українського підрядного речення або іншими українськими синтаксичними одиницями. Для наочності проаналізуємо приклади українських перекладів англійських народних казок:

1. *If the woodman stared, the goodwife stared three times as much* [12]. – *Здивувався лісоруб, а жінка його геть не стямилася з дива* [10].

У прикладі англійське підрядне речення умови, яке тут має підсилювальний характер, передано в українському перекладі частиною складносурядного протиставного речення, що повністю передає експресивний характер оригіналу. Такий ефект досягається за

допомогою перестановки підмета та присудка у першій частині речення цільового тексту та українського протиставного сполучника “а”.

Варто зазначити певну частотність заміни англійських підрядних речень умови та часу, які зустрічаються в народних казках, частинами українських складносурядних речень або безсполучниковими реченнями:

2. *"Oh, Cousin Jack," said the giant, "this is heavy news indeed! I will immediately run and hide myself and thou shalt lock, bolt, and bar me in, and keep the keys until the prince is gone."* *Having secured the giant, Jack fetched his master, when they made themselves heartily merry whilst the poor giant laid trembling in a vault under the ground [13].* – “Он як, племіннику Джеку! – мовив велетень. – Ну, це і справді погані звістки! Я побіжу сховуюся, а ти замкни мене на замок, на засув і на засувку та тримай ключі при собі, поки принц не забереться звідси”. Джек замкнув велетня і поїхав за принцом. У замку подорожсани веселилися всмак, а бідолаха велетень лежав і трясся в підземеллі [11].

3. *...and if they didn't live happy for ever after, that's nothing to do with you or me* [14]. – А як вони там жили, – щасливо чи ні, – то вже діло не моє і не ваше, а їхнє [10].

У другому прикладі відповідно до стилістичних норм створення української казки англійське підрядне речення передано окремим складносурядним протиставним реченням. Тобто, крім трансформації синтаксичної заміни, тут ще відбулося і членування речення, яке досить часто спостерігається в англо-українських перекладах народних казок [2].

Цікавим є третій приклад, де англійська “фінальна формула” казки, виражена підрядним реченням умови, замінена українським складним безсполучниковим реченням з використанням лексичних трансформацій [1]. Останні є цілком влучними і повністю відповідають характеру українських народних казок.

У перекладі казок англійські складнопідрядні речення можуть замінюватися простими реченнями з однорідними членами:

4. *When he (Mr. Vinegar) arrived, he walked up and down, and at length saw a beautiful red cow [15].* – (Містер Оцет) прийшов на ярмарок і довго ходив туди-сюди, поки, нарешті, не побачив, що продається добра руда корова [11].

5. *He put puss under his arm, and arrived at the place soon enough to see the table full of rats. When the cat saw them, she did not wait for bidding,*

but jumped out of the captain's arms, and in a few minutes laid almost all the rats and mice dead at her feet. The rest of them in their fright scampered away to their holes [16]. – Вертається з кішкою, а царські слуги вже ставлять тарелі зі свіжими стравами. Щури й миші так і вискочили з своїх нір. Побачила кішка та як стрибне до них. Половину подавила тут-таки, а решту сипонула врозтіч, – де й ділися [10].

6. *Thus having tantalised the giant for a while, he gave him a most weighty knock with his pickaxe on the very crown of his head, and killed him on the spot...When the magistrates heard of this, they made a declaration he should henceforth be termed Jack the Giant-Killer... [13]* – Після того як Джек познущався з велетня, він щосили вдарив його важкою киркою по маківці та вбив наповал...Міський магістрат довідався про подвиг Джека й оголосив усім, що відтепер Джека варто величати: Джек – переможець велетнів [11].

7. *Having but little money, Jack found it well to make the best of his way by travelling as fast as he could, but losing his road, he was benighted, and could not get a place of entertainment until, coming into a narrow valley, he found a large house, and by reason of his present needs took courage to knock at the gate [13].* – Джек поспішав і крокував дуже швидко, але заблукав. Дорогою його застигла ніч, а житла поблизу не було. Нарешті Джек забрів у якусь балку і побачив великий будинок. Він набрався сміливості та постукав у ворота [11].

Хоча у всіх чотирьох прикладах англійські складнопідрядні речення надають більшої структурованості текстам оригіналу у порівнянні з текстами перекладу, емоційність вихідного тексту повністю збережено в оригіналі за рахунок розповідної інтонації українських речень з однорідними особовими формами дієслова, перестановки членів речення, трансформації додавання з'єднувальних сполучників сурядності (“і”, “та”, “й”) та використання різних емотивних лексичних елементів (“довго”, “туди-сюди”, “як”, “довідатися”, “подвиг”, “нарешті”, “забрів”).

Для того щоб зробити англійську казку прийнятною для українського читача, перекладачу також доводиться замінювати англійські підрядні речення з їх структурувальною функцією номінативними фразами, як це зробив відомий перекладач О. Терех у наступному прикладі:

8. *He walked as far as Holloway; and there sat down on a stone...and began to think to himself which road he should take as he proceeded*

onwards. While he was thinking what he should do, the Bells of Bow Church, which at that time had only six, began to ring... [16]. – Вуйшов (Дік) за місто й сів спочити на камені... Сидить і думає, якою дорогою піти. А край міста стояла церква Бау-Черч. І саме в цей час на ній задзеленьчали, зателенькали, дзвони [10].

Якщо у наведеному прикладі українська номінативна фраза не несе великого граматичного і смислового навантаження, як аналогічна фраза оригіналу, цього не можна сказати про певну експресивність англійського підрядного речення, яка у цьому контексті є головною і тому повністю зберігається в перекладі за рахунок емотивної фрази “і саме”.

В англо-українському перекладі народних казок англійські підрядні речення часу та умови можуть передаватися українськими типами підрядних речень:

9. *But the little lass didn't sink; her clothes kept her up for a time, and she floated, and she floated, till she was cast ashore just in front of a fisherman's hut [17].* – 4. Та дівчинка не втопилася, її втримали пелюшки. І вона попливла за водою і пливла, аж доки її винесло на берег якраз проти хати, де жив один рибалка [10].

10. “*What are you a-crying for?*” – “*What's that to you?*” says she. – “*Never you mind,*” that said, “*but tell me what you're a-crying for.*” – “*That won't do me any good if I do,*” says she [18]. – “Чого це ти плачеш?” – Вона йому: “А тобі яке до того діло?” – “Яке мені до того діло, побачиш сама, – мовить чоловічок. – Спочатку скажи, чого плачеш”. – “А яка мені буде з того користь, коли скажу?” – питає вона [10].

11. ...*Mr. Fitzwarren advised him to send for a proper tradesman and get himself dressed like a gentleman; and told him he was welcome to live in his house till he could provide himself with a better [16].* – Містер Фіцуорен порадив йому викликати вмілого кравця і вдягнутися як належить джентльменові. Потім запропонував хлопцеві: хай живе в його домі, доки не знайде собі кращого помешкання [10].

12. *Well, the girl started off, and asked everyone she met to tell her where was the Well of the World's End. But nobody knew, and she didn't know what to do, when a queer little old woman, all bent double, told her where it was, and how she could get to it [19].* – Що мала дівчина робити? Взяла решето й пішла. Іде дорогою та питає, кого стріне, як їй знайти ту криницю. А ніхто не знає. От зайшла в густий-прегустий ліс. Коли

дибає назустріч їй бабуся, старенька-старесенька, зігнулася мало не до землі [10].

Так, у 9-му прикладі англійське підрядне речення часу передано українським підрядним реченням часу з додаванням підсилювальної частки “аж”. У 10-му прикладі підрядне речення умови трансформовано також в українське підрядне речення часу із заміною допоміжного дієслово “do” на понятійне дієслово “сказати”. В 11-му прикладі при перекладі англійського підрядного речення українським підрядним реченням застосований цілком доречний антонімічний переклад. У 12-му прикладі, який тут представляє найбільший інтерес, застосовано цілий ряд складних лексико-граматичних перетворень, метою яких є полегшити сприйняття українською аудиторією англійського тексту оригіналу. В результаті таких перетворень у перекладі відбулася трансформація членування речень і у цільовому тексті підрядне речення часу зайняло ініціальну позицію, а не середню, як це ми бачимо у вихідному тексті.

В англійських казках для створення ефекту нагнітання та протиставлення подій часто використовується минулий перфектний час (Past Perfect) у структурах типу “he hadn’t...when” або “no sooner had he...than”, переклад яких також відбувається згідно з традиціями написання української казки:

13. *But he hadn't given one blow, when what should he hear but the pitifullest entreating... [12]. – Та не встиг рубнути, як з дуба почувся голосочок... [1]*

14. *So he took the cow's halter in his hand, and off he started. He hadn' t gone far when he met a funny-looking old man... [20] – Узяв він корову на налігач, повів у місто. Іде дорогою, а назустріч йому дідок [10].*

Якщо в 13 прикладі перекладач застосував традиційний метод передачі подібної англійської перфектної конструкції (“не встиг він...як”), за допомогою якого вона передається майже буквально, то в останньому прикладі ми вже стикаємося з трансформацією повної синтаксичної заміни, де названа конструкція передана українським протиставним складносурядним реченням.

Таким чином, при перекладі українською мовою англійських народних казок підрядні речення часу та умови передаються складносурядними та безсполучниковими складними реченнями, українськими підрядними реченнями часу та умови з певними лексико-

граматичними перетвореннями, простими реченнями з однорідними членами, номінативними фразами. Варто відмітити, що у всіх наведених прикладах за рахунок використання складнопідрядних речень англійські вихідні тексти виявляються більш структурованими по відношенню до їх українських відповідників. Саме така структурованість виражає на даних мовних ділянках ідею раптовості казкових подій та надає англійським казкам характеру експресивності. Подібні стилістичні функції на цих же самих мовних ділянках в українських текстах перекладу цілком адекватно передані за допомогою розповідної інтонації, вираженої у вищенаведених українських синтаксичних одиницях, порядку слів, емотивних лексичних одиниць.

Результати дослідження статті відкривають **перспективи** поглибленого вивчення різновидів лексико-граматичних перекладацьких трансформацій, які відбуваються між англійською та українською, а також іншими мовами, на матеріалі різних фольклорних текстів, включаючи легенди, міфи, сказання, епічні твори. Подібні дослідження сприятимуть кращому розумінню не лише характеру взаємодії між лексичними і синтаксичними одиницями різних мов, а і історичної та духовної взаємодії між різними культурами.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Мастилко Н.В.* Комуникативно-прагматичне значення формул казки // Проблеми семантики слова, речення та тексту: Зб. наук. праць. – К.: Київ. нац. лінгвістичний ун-т, 2002. – Вип. 8. – С. 220–225. 2. *Кузьміна К.А.* Особливості передачі українською мовою англійських народних казок // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. праць. – К.: Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2009. – Вип. 26. – Ч. II. – С.134–136. 3. *Аполлова М. Ф.* Specific English: Грамматические трудности перевода. – М.: Международные отношения, 1977. – 136 с. 4. *Левицкая Т.Р., Фитерман А.М.* Теория и практика перевода с английского языка на русский. – М.: Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1963. – 265 с. 5. *Карабан В. І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми – Вінниця: Нова книга, 2004. – 575 с. 6. *Корунець І. В.* Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Нова книга, 2000. – 446 с. 7. *Бреус Е.В.* Основы теории и практики перевода с русского языка на английский: Учебное пособие. М.: УРАО, 1998. – 207с. 8. *Михеев А.В.* Общественно-политический перевод и современная риторика // Тетради переводчика / Под. ред. Гончаренко С. Ф. - М., 1987. - Вып. 22. - С. 65–73. 9. *Кузьміна К.А.* Мовна структура і явище номіналізації у перекладі // Мовні і концептуальні картини світу: Спеціальний випуск з нагоди відзначення Європейського Року Мов. – Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2001. – С.203–206.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

10. Англійські народні казки / переклад з англійської О. Тереха. – Київ: Юніверс, 1999. – 165 с.
11. Англійські народні казки // Казки старого світу. – Харків: Торсінг Плюс, 2006. – С.5 – 82.
12. The Three Wishes. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/mef/mef23.htm>. 13. Jack the Giant-Killer. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/ef/ef20.htm> 14. The Three Sillies. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/ef/ef03.htm>. 15. Mr. Vinegar. – <http://www.sacred->

[texts.com/neu/eng/eft/eft07.htm](http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft07.htm). 16. Whittington and his cat. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft32.htm>. 17. The Fish and the Ring. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft36.htm>. 18. Tom Tit Tot. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft02.htm>. 19. The Well of the World's End. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft42.htm>. 20. Jack and the Beanstalk. – <http://www.sacred-texts.com/neu/eng/eft/eft14.htm>

ЛУНЬОВА Т.В.

*Полтавський державний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

ДЕРЕВО ЯК МЕТАКОГНІТИВНИЙ КОНЦЕПТ В ЕСЕ ДЖОНА ФАУЛЗА “THE TREE”

У статті запропоновано ввести до наукового обігу поняття метакогнітивного концепту на позначення ментальної одиниці, складники якої стають об'єктом рефлексії у процесі невластне-наукового аналізу. За допомогою вищезазначеного поняття здійснено аналіз концепту ДЕРЕВО, вербалізованого в есе Дж.Фаулза “The Tree”: визначено контексти, у яких концепт ДЕРЕВО набуває функції метакогнітивного концепту, з'ясовано форми рефлексії над смислом цього концепту та встановлено специфіку невластне-наукового концептуального аналізу в порівнянні з власне науковим.

Ключові слова: метакогнітивний концепт, рефлектування, невластне-науковий концептуальний аналіз, складник концепту, концептуальна метафора.

В статье предлагается ввести в научный оборот понятие метакогнитивного концепта для обозначения ментальной единицы, составляющие которой становятся объектом рефлексии в процессе несобственно-научного анализа. С помощью вышеуказанного понятия произведен анализ концепта ДЕРЕВО, вербализованного в эссе Дж.Фаулза “The Tree”: идентифицированы контексты, в которых концепт ДЕРЕВО приобретает функцию метакогнитивного концепта, определены формы рефлексии над смыслом этого концепта, а также описана специфика несобственно-научного концептуального анализа в сравнении с анализом собственно научным.

Ключевые слова: метакогнитивный концепт, рефлексирование, несобственно-научный концептуальный анализ, составляющая концепта, концептуальная метафора.

It is argued that the notion of metacognitive concept may be introduced into linguistics to describe the mental unit that undergoes reflection on the part of a lay speaker. The notion of metacognitive concept has been used to analyze the concept TREE in the essay “The Tree” by John Fowles: the contexts in which the concept TREE acquires the metacognitive function have been identified, the forms of reflection over this concept have been described, as well as the peculiarities of the lay conceptual analysis have been determined.

Key words: metacognitive concept, reflexive activity, lay conceptual analysis, component of a concept, conceptual metaphor.

Постановка загальної проблеми та її зв'язок із важливими науковими завданнями. До пріоритетних завдань когнітивної лінгвістики як науки про мову менталістського спрямування належить дослідження структур концептів, що стоять за мовними